

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 118 • Maribor, četrtek, dne 17. novembra 1938 • Leto XIII

Razvoj gospodarskega liberalizma

Gospodarski liberalizem je omogočil razvoj meščanstva ter kulturni razvoj človeštva in mu dopovedal vsaj načelno, da je vsak človek vreden, da se čuje njegov glas in spoštuje njegovo delo. Liberalizem, kakor se je popačil, je izvršil v kulturnem oziru precej važno nalogo.

Težak in dolg je bil ta kulturni boj. Vendar je kazalo pred vojno, da pojde v njegovem duhu razvoj svobode in demokracije po pravi poti. Svetovna vojna pa je te račune prekrizala ter je razvoj, ne avtomatično, ampak ob podpori kapitalizma in reakcije, ki se suče okoli njega, krenil na navidez nova pota.

Iz razvoja iz zadnjih letih vidimo, da je takozvani fašizem in korporativizem zasnoval in plačeval njega agitacijo kapitalizem. To ni sumničenje, to so dejstva, ki smo jih že navajali v našem listu. V svetovni vojni se je kapitalizem koncentriral v rokah bank in kapitalistov. Tedaj se mu je porodila želja, da bi se zopet odpravilo sodelovanje narodov v človeški družbi na ta način, da se odpravi demokratični parlamentarizem in uvede namesto njega sistem diktature. Kapital direktno diktature ne more izvajati, zaradi tega je potreboval gibanje, kateremu je dal denar in moralno podporo v časopisju. To opazimo še danes, ker čitamo v kapitalističnih listih samo slavospeve fašizmu in trditve, da prihaja nova doba, ki naj pomeje demokracijo in svobodo človeka.

Mnogo je ljudi, ki nasledajo tej frazi, da prihaja nova doba, ki je le toliko resnična, da sta si po vojni kapitalizem in reakcija pomagali, ker je bila morala in samobitnost narodov v svetovni vojni oslabilena. To pa dejansko ne pomeni nove dobe v drugi obliki, kakor da je kapitalizem zaradi oslabiljenja človeštva zopet sedel na zlatega konjčka.

Kako so zastrupljene današnje razmere in kako neoporna je morala narodov, dokazujejo dejstva, da se začne delovanje za oblast najprej z denuncijanstvom in pozneje z nasilstvi.

Tako je treba razumeti to »novo dobo«, ki jo predstavlja fašizem in reakcija.

Ta doba je torej obnovitev kapitalistične diktature po načelih absolutizma in hierarhije ter po načelih reakcije.

To je dovolj važen razlog, da se za to zanimamo in po svojih močeh pomagamo preprečiti novo dobo.

Odstop madžarske vlade

Izmenjava nezadovoljnih ministrov.

Madžarska vlada je odstopila. Odstop je posledica nesoglasja v vladi. Nekateri ministri so se namreč protivili zahtevi ministrskega predsednika, da bi si pustila vlada izglasovati v parlamentu dalekosežna pooblastila, s katerimi bi potem lahko vladala brez parlamenta, kot je to sedaj v večini držav v navadi.

Ministrski predsednik Imredy je nato podal ostavko. Horthy pa ga je ponovno poveril s sestavo vlade.

Rumunski kralj Carol je prispel v Dover v turek, dne 15. t. m. Pričakal ga je vojvoda Kent. Iz Dower se je odpeljal s posebnim vlakom v London, kjer ga je na kolodvoru sprejel angleški kralj in člani angleške vlade ter vojaški dostojanstveniki. Med vožnjo po londonskih ulicah je velika množica ljudi pozdravljala oba suverena.

Angleško italijanski sporazum je stopil v veljavo dne 15. novembra.

Sovražniki demokracije na delu

Gonja proti drju Benešu na Češkoslovaškem

Po porazu češkoslovaške republike je dr. Beneš odstopil. Sedaj prihajajo reakcionarni politiki in očitajo drju Benešu, da ni preokrenil že prej notranje in zunanje politike. Dolže ga, da je zakrivil nesrečo republike.

Kdor je pa resno motril politiko, mora vedeti, da nenapadalna pakta z Avstrijo in Češkoslovaško nista bila resno mišljena. Pakta sta bila namenjena le temu, da bi se izognilo poročilo francoskega lista, ki pravi, da

je bil v kapitalističnih krogih, tako angleških kakor francoskih, že meseca marca in aprila pripravljen načrt za parcelacijo češkoslovaške republike.

Na drugi strani je Češkoslovaška čuvala svojo demokracijo in neodvisnost ter v ta namen sodelovala v mali antanti. Z združenimi silami svojih zvez doma in na zahodu je hotela zagotoviti mir in sodelovanje držav. Načrt proti republikli se je napravil za nje hrbtom in v nujni potrebi so republiko zapu-

stili vsi zavezniki in jo izročili kot žrtev

Iz teh dejstev je dovolj jasno razvidno, da dr. Beneš in njegovi sodelavci niso pravi krivci katastrofe, ampak...

Reakcija nesrečo izrablja na nepošten način, ker prav dobro ve, da so bili načrti že prej pripravljeni in da je neodgovorna malomarnost drugih vplivov kriva, da se je zrušila dobro in moderno upravljen republika.

* * *

Obiski v Londonu

Za kraljem Carolom grški kralj.

Angleški listi se mnogo bavijo z obiskom rumunskega kralja v Londonu. Pri tej priliki povdarjajo, da je rumunski kralj zadel pravo, ko je ob priliki konflikta med CSR in Nemčijo odklonil predlog poljskega zunanjega ministra Becka, da bi tudi Rumunija nastopila proti CSR in pristopila k poljsko-nemški zvezi.

V Bukarešti so bili že tedaj opozorjeni, da Anglija ne misli na popoln umik iz južnovzhodne Evrope, (kar edino bi opravičilo spremembo zunanje politične usmerjenosti Rumunije), ampak, da je pripravljena k večjemu deliti svoj vpliv na gospodarskem področju v teh pokrajinah z Nemčijo. To pa pomeni toliko, kot da je Anglija zainteresirana na tem,

da se meje tistih držav, v katerih želi imeti zasidran svoj gospodarski vpliv, ne spreminjajo v korist državam, katere so proti Angliji. Kot tako državo smatrajo Angleži tudi Madžarsko, ki jo skomina rumunska Sedmograška. Kajti znano je, da je Madžarska najožje povezana z Nemčijo in Italijo.

V dokaz, da hoče Anglija dosledno izvajati svojo politiko na Balkanu, navajajo angleški listi, da pride za rumunskim kraljem Carolom na poset v London tudi grški kralj Jurij. Potem pa, da je pričakovati tudi obiska kneza-namestnika Pavla, ki je že pred odhodom rumunskega kralja Carola bil na važnih razgovorih v Bukarešti.

* * *

Delavska stranka v Angliji je pridobila pri občinskih volitvah

Na novo je bila izvoljena ena tretjina občinskih zastopstev v Angliji, Walesu in na Škotskem.

V početku meseca novembra so se vršile občinske volitve v Angliji, Walesu in na Škotskem. Niso pa volili celotnih občinskih odborov, ampak samo eno tretjino odborov, namestu izžrebanih. Tudi pri teh volitvah je, kakor l. 1934., opaziti pregrupiranje volilcev v korist delavske stranke, četudi niso docela izravnane izgube, ki jih je utrpela stranka v l. 1935. in 1936.

V Angliji je delavska stranka pridobila pri volitvah 117 novih mandatov, izgubila pa 116 dosedanjih. Na Škotskem je pridobila 34 mandatov, izgubila pa 22. Torej znaša skupno število na novo pridobljenih mandatov 13.

V nekaterih mestih je delavska stranka izgubila večino, v drugih pa jo je pridobila. Najobčutnejše so njene izgube v mestih Burnley, Birmingham in Liver-

pool. Vzrok tem izgubam so krajevne prilike. Najlepše uspehe pa zaznamuje delavska stranka v okolici Londona. Ti uspehi niso samo posledica naraščanja industrijskega prebivalstva v predmestjih, ampak predvsem privlačnosti vzorne občinske politike delavske večine v Londonu. Tudi uspeh delavske stranke pri volitvah na Škotskem je posledica smoterne socialistične občinske politike v mestu Glasgowu.

Pri občinskih volitvah so v splošnem odločali čisto občinski interesi. V Oxfordu, kjer so hoteli konservativci zmagati s tem, da so pozvali volilce, da se naj izjavijo ali so za Chamberlainovo politiko »monakovskega miru« ali proti, so doživeli zelo občuten padec glasov, da se je v temeljih zamajala ta izredno močna konservativna postojanka.

Sanacija francoskega gospodarstva

Plačajo naj delavci in konzumenti.

Vlada je objavila dekrete za »ozdravljenje« francoskega gospodarstva.

40 urni tednik ostane v principu neokrnjen. Pač pa se bo delalo vseh 6 dni v tednu in ne samo pet dni kot doslej. Nadalje bodo podjetja upravičena zahtevati, da se delo po potrebi podaljša na 50 ur tedensko brez posebnega dovoljenja. Za nadure je določena odškodnina 10 odst. do skupnega števila 250 nadur, kar je več nadur, se morajo plačati s 25 odst. poviškom. Delavci se ne smejo braniti nadurnega dela, zlasti v vojnih obratih.

Obenem s temi »merami« za poživitev delovnosti, je vlada uvedla nove davke na potrošnjo, kakor na: sladkor, tobak, riž, kavo itd., pa tudi na železniške in avtobusne karte. Računajo, da se bo vsled tega podražilo življenje za 30 odst.

Med tem, ko naj ljudstvo dela in plačuje, pa vlada niti najmanj ne misli na to, da bi preprečila spekulantom njih posle, ki gredo zatem, da ob vsaki priliki izvažajo valuto, odnašajo zlato iz republike, s čemer slabe vrednost franka, t. j. zmanjšujejo njegovo kupno moč in na ta način bogate, med tem ko ljudstvo postaja vedno bolj siromašno.

Nova bolgarska vlada

Šest novih ministrov.

Kakor znano, je bolgarska vlada dobila v parlamentu nezaupnico ob priliki glasovanja o naknadnih kreditih, ki jih je hotela uporabiti v prvi vrsti za izgraditev vladinega časopisja in tiskarne. Poslanci so obsodili režim, ki so mu očitali, da vlada samolastno in zatira tiskovno svobodo.

Na podlagi izida glasovanja je vlada morala odstopiti, dasi ni odvisna od parlamenta, ampak jo imenuje kralj.

Nova vlada, katero je sestavil Kjuzeivanov, ima šest novih ministrov, med njimi dva poslance, ki doslej sploh niso bili zastopani v »narodni« vladi. Vlada se je dne 15. t. m. predstavila parlamentu in pri tej priliki dobila zaupnico.

Nova italijanska zbornica

Mussolini je odpravil dosedanje »narodne« parlament. Ministrski svet je imel v pondeljek sejo, na kateri je odobril sklepe velikega fašističnega sveta za ustanovitev zbornice korporacij in fašizma. V teh zbornicah bodo zastopani gospodarstveniki in zastopniki fašizma, ki jih bodo imenovali...

Inozemstvo še vedno razpravlja o pogromih proti židom

Angleško in ameriško časopisje, pa tudi radio oddajne postaje, še vedno poročajo podrobnosti o strašnih pogromih, ki so jih priredili nacisti proti židom v Nemčiji.

Angleški časopisi, med njimi »Times«, opisujejo podrobnosti o teh dogodkih:

Nacisti so vdirali v stanovanja in so metali ljudi skozi okna na cesto, zlasti tudi otroke. Iz stanovanj so odnesli vse, česar pa niso mogli odnesti, so razbili.

Škoda, ki so jo utrpeli židje na svojem imetju v teh dneh, znaša eno milijardo mark.

Zelo velik pomen pripisujejo inozemski krogi odpoklicu ameriškega poslanca iz Berlina. V Washingtonu uradno izjavljajo, da so dogodki v Nemčiji vzbudili silno nejevoljo in nerazpoloženje v vsej ameriški javnosti.

Koliko židovskih trgovcev in obrtnikov je izgubilo eksistenco.

Inozemski tisk poroča, da je vsled odredbe vlade o zaplenbi premoženja in trgovskih ter obrtnih lokalov, ki so v židovskih rokah, 80.000 do 100.000 židovskih trgovcev in obrtnikov v stari Nemčiji ob eksistenco. V Avstriji pa znaša število zaplenjenih židovskih podjetij 60.000. Celokupno židovsko premoženje v Nemčiji cenijo na 30 milijard, v Avstriji pa na 3 milijarde mark.

Še vedno boji ob Ebru

Nacisti napadajo, vendar se še vedno bojujejo ob Ebru

Ob Ebru se vrše hudi boji. Nacisti napadajo z veliko silo, prodirajo pa, kot sami priznavajo, samo postopoma. Največ, kar upajo doseči je, očiščenje desnega brega reke Ebro, kjer so se vgnezdili republikanci po svoji uspešni ofenzivi dne 24. julija.

Cez zimo ne računajo na nadaljevanje bojev. Zlasti težko je bojevanje vzdolž

katalonske meje, kjer so se republikanci zarili v zemljo tako globoko, da izgleda fronta kot pred Verdunom v času svetovne vojne.

Počasi pa nastopa utrujenost na fronti in še bolj v zaledju. Ta utrujenost bi utegnila povzročiti marsikakšna presenečenja.

Češkoslovaška pred novo ustavo

Češki škofi s kardinalom v Rimu.

Po dvodnevni posvetovanjih so se v torek zvečer predstavniki čeških in slovaških političnih strank zedinili za načrt novečasne ustave, ki priznava Slovaški avtonomijo v smislu svoječasne dogovora v Žilini in zahtev umrlega patra Andreja Hlinke. V četrtek se bo že sestal brzojavno sklicani parlament, ki naj odobri to ustavo. V ponedeljek bo pa sklican senat in pričakujejo, da bo v dveh mesecih slovaška vlada razpisala že nove volitve v zakonodajni zbor Slovaške.

Obenem se dovršujejo zadnje pri-

prave za ustanovitev enotne češke Narodne stranke in stranke Delovnega ljudstva. Za to poenotenje političnega življenja se doslej ni izjavila samo češka katoliška ljudska stranka, ki očitno čaka direktiv kardinala dr. Kašperja, ki sta bila za njim poklicana še tudi škofa iz Olomuca in Hradca Kralovega. Vladni krogi so izjavili, da več kot dve stranki sploh ne bodo dovoljeni. Volitev predsednika še ni javljena.

Pomanjkanje sladkorja

Kartel sladkornih tovarnov ugotavlja, da bo letošnja produkcija sladkorja znašala k večjemu 7500 do 7800 vagonov. Ta množina sladkorja ne bo zadostovala za kritje domačega konzuma. Dasi je naša potrošnja sladkorja v primeri z ostalimi deželami zelo majhna — na Danskem znaša preko 50 kg, pri nas pa komaj 5 kg na glavo prebivalca in leto — nam bo do prihodnje sladkorne kampanje, t. j. do novembra prihodnjega le-

ta, manjkalo okoli 700 do 800 vagonov sladkorja.

Krivo opadanju sladkorne produkcije je postopanje sladkornih tovarnov, ki so od leta do leta plačevale nižje cene za sladkorno peso. Površina posevkov sladkorne pese znaša samo 28.000 hektarjev, namesto 40.000. Sedaj, ko bodo sklicali posvet, kako povečati površino posevkov sladkorne repe.

Doma in po svetu

V beograjsko Delavsko zbornico so bili imenovani sami člani »Jugorasa«. Skupščina beograjske »Delavske zbornice« je minister za socialno politiko Cvetković razpustil iz razloga, ker ni bila več sklepna. Ministrstvo pa je imenovalo nove. Iz poročil jugoslovskih glasil izvemo, da so novo imenovani člani skupščine beograjske »Delavske zbornice« izključno člani »Jugorasa«.

Upokojenec je železniški ravnetelj v Ljubljani inž. g. Bončina, na njegovo mesto postavljen inž. g. Kavčič, za pomočnika pa g. Hojs. »Slovenec« pravi, da pomeni imenovanje g. Hojsa energičen korak naprej za odpravo raznih nezdravih razmer med železniškim osebjem.

Na Brezjah je shodila neka devetletna deklica, ki je bila poldrugo leto hroma, ker se je bila prestrašila nekega psa. Znano je, da je mnogo boleznih ozdravljivih z autosugestijo ali pa s hipnozo. Dogodek je seveda vzbudil mnogo pozornosti, če se za to vrsto zdravljenja kdor hoče vedeti kaj več o takih ozdravljenjih, naj čita Zolajev »Lurd«. Knjiga se do-

bi v vsaki naprednejši knjižnici in je izšla že pred vojno.

Zelo hudo na Bluma in francoske socialiste je »Slovenec«, ker se socialisti branijo odobriti predloge Daladierove vlade, ki hoče ozdraviti francosko državno gospodarstvo na račun delavskega razreda čisto po kapitalističnih metodah.

Madžari so zadovoljni; minister Kanya je izjavil, da so dosegli 90 odstotkov svojih zahtev. Pridobili so 12.000 četvornih kilometrov zemlje in 1.030.000 prebivalcev.

Židovske trgovine zaplenjene. Nemška vlada je naložila židom 1 milijardo mark odškodnine za umor tajnika nemškega poslanstva v Parizu. Göbbels pravi, da imajo židje v Nemčiji 30 milijard premoženja in se jim ta milijard, da ne bo preveč poznala. Vse židovske trgovine in obrtni lokali so zaplenjeni in bodo izročeni arijskim Nemcem, t. j. možem, ki so zaslužni za nemški fašizem. Nemška vlada je obvestila javnost, da bi nadaljnje poškodovanje imetja, ki je bilo doslej last židov, pomenilo oškodovanje nemških narodnih interesov.

Frederic Boutet:

Skok v Seino

»Zdaj sem pa sita! Sita sem, ali slišiš? Ne boš me imel za neumno gos, ki bo zmerom plesala po tvojih notah. Sita sem te, do grla sem te sita!«

»Kaj praviš? Česa si sita?«

Še ves zaspan je sedel v svoji postelji, lase je imel zmršene. Andrej je prestrašeno gledal svojo Coletto, kako je stala v tenki s čipkami obrobljeni nočni srajci sredi spalnice in trmasto tolkla z nočami ob tla.

Poslednje čase jo je tako pogosto prišla togota, da se je kar bal. Ni mu šlo v glavo, da more to nežno in drobno bitje razsajati ko obsedena osa.

»Vsega sem sita!« je vpila. »Tebe sem sita, življenja, saj sem že tri leta pokopala, odkar živim s teboj pod isto streho. Dovolj mi je te siromašne sobice, dovolj tega preskromnega življenja, sita sem tvojega praznega žepa in lačna lepih oblek, bleščečega nakita!«

»Ali mar nisem lepa? Nu in kaj imam poleg te lepote? Nič, nič, samo tvojo

piškavo ljubez. Hvala lepa za takole pogrebščino! Sita sem, sita!«

»Colette, tak saj si vendar vedela, da sem samo skromen uradnik. In vendar si me ljubila!«

»Da, da, toda mislila sem, da si boš znal nekako pomagati, da boš vendar kdaj zaslužil še kakšen krajcar po strani... Nekaj bi ti že lahko prišlo na pamet... Igral bi na borzi... Saj si vendar v banki...«

»Zaradi tega, ker sem v banki, pač še ni, da bi moral imeti denar. Tak pomiri se vendar. Colette... Kaj ti je pa prav za prav? Ničesar ti nisem storil... Ali si pozabila, kako dobro sva si si noči zabavala...?«

Saj to je tisto...«

Obmolnila je, zakaj po nobeni ceni ni hotela priznati Andreju, da jo je prav snočni obisk gledališča — in pozneje še kavarna — spravil v obup. V tej kavarni so večerjali elegantni ljudje, medtem ko je ona sedela ob skodelici kave; šele snoči jo je obšlo prepričanje, da se koplejo nekateri ljudje v denarju, da si lahko privoščijo razkošja in zabave,

Razlika med Nemčijo in Palestino. »Dayli Herald« odgovarja nemškemu tisku, ki se čudi razburjenju angleške javnosti radi židovskih pogromov v Nemčiji in pri tem namiguje na Palestino, češ, pogledajte, kaj delajo tam doli Angleži z Arabci. Imenovani list pravi, da je med nemškimi pogromi proti židom in dogodki v Palestini ta razlika, da Angleži v Palestini branijo žide pred pogromi Arabcev, ki so jih nahujskali tuji agitatorji, v Nemčiji pa se ni našel nihče, ki bi bil po angleškem vzgledu v Palestini nastopil proti pogromnikom.

Vatikan in Quirinal se bosta sporazumela. Italijanski kralj je obvestil papeža, da se bo vprašanje prepovedi sklepanja mešanih zakonov, kakor jo je izdala italijanska vlada, rešilo sporazumno s papežem, ki ima kot cerkveni poglavar pravico, da sklepanje takih zakonov dovoli in mu je v Italiji to zajamčeno tudi s konkordatom.

Angleško francoska posvetovanja v Parizu. Dne 23. novembra odpotujeta v Pariz predsednik angleške vlade Chamberlain in minister Halifax na posvetovanja s franc. vlado.

Lloyd George predlaga, naj bi se sklicala konferenca vseh velikih narodov, ki bi naj izdelala podlago za trajni mir. Pri današnjem položaju v svetu je pa dvomljivo, da bi do take konference sploh moglo priti.

Angleška vlada je sklenila nov oboroževalni program za 50 milijard funtov.

Vojsoda Windsorski se je pomiril z angleško kraljevsko hišo in se bo s svojo soprogo vrnil v dvorec Belvedere na Angleško.

Kolonizacijska revizija je na dnevnem redu v Londonu in Parizu ter je v tej zvezi razumeti tudi obisk predsednika južnoafriške republike, ki potuje sedaj tudi v Berlin.

Ukrajinci v Poljski zahtevajo ustanovitev velike Ukrajinske države.

Republikanska Španija vodi v inozemstvu pogajanja za novo posojilo. Francova vlada izjavlja, da v slučaju svoje zmage ne prevzema nobene odgovornosti za to posojilo.

Reesevelt in pogromi proti židom v Nemčiji. Pogromi proti židom v Nemčiji, ki so se razvili z atentatom na tajnika nemškega poslanstva v Parizu, so napravili silen vtis v inozemstvu. Vlada Zedinjenih držav Severne Amerike je pozvala svojega berlinskega poslanika v Washington, da poroča o teh pogromih. V zvezi z odpoklicem ameriškega poslanika je izjavil nemški minister propagande Göbbels, da nemška vlada ni naročila, niti organizirala teh pogromov.

Znani nemški viseteli v emigraciji, Ernst Toller, razvija veliko akcijo za pomoč Španiji. Bil je v Parizu, sedaj je v Londonu, kjer mu različne korporacije in ugledne osebnosti pomagajo pri njegovih prizadevanjih. Od tod se bo napotil tudi v Združene države ameriške.

Na Uralu je neka ekspedicija našla 28 velikih diamantov, znak, da je Ural bogat tudi na tem dragocenem mineralu.

Italijanskega princa Luigi Alberico Frivulcio je ustrelila neka 40-letna Marija Antonijeta Lazzarani na cesti v Milanu. Princ je bil star 69 let. Lazzaranijeva je streljala na princa iz osebnih razlogov.

Velikanski uspeh Češke filharmonije v Londonu so si priborili češki glasbeniki zopet v torek zvečer s svojim drugim koncertom v največji koncertni dvorani Londona, katerega so oddajale vse angleške radio-postaje in tudi češkoslovaške. Filharmonija je uvodoma zagrnila angleško in češkoslovaško državno himno in nato izvajala Dvořakove, Smetanove, Sukove in Wagnerjeve skladbe ter žela velikanski aplavz londonske visoko muzikalne publike.

Iz Češkoslovaške

Advokati morajo v penzijo. Ker je prišlo med Češkoslovaško iz zasedenega ozemlja, ki je pripadlo Nemčiji, nebroj odvetnikov in je s tem baje ogrožena eksistenca ostalih advokatov, je uvedla češkoslovaška vlada za advokate takozvani »numerus clausus«. Po tej odredbi lahko odvetniška zbornica odkloni vpis novih odvetnikov, če bi se s tem ogrozilo dostojno preživljanje dosedanjih advokatov v dotičnem kraju. Isto velja tudi za odvetniške koncipiente in za preseljene odvetnikov in koncipientov iz enega kraja v drugega, če bi se s tem ogrozila eksistenca advokatov v dotičnem kraju. Da pa se vsled tega vendarle olajša bodočnost koncipientov, ne smejo izvrševati več poklica advokati, ki so že dosegli 65 let.

Tudi trafikanti so morali proč. V zasedenem Sudetskem ozemlju je imelo mnogo čeških vojnih invalidov svoje trafike, ki so bile sedaj tudi odstranjene in namesto njih postavljeni v trafike Nemci, sami člani Sdp. Tudi ti češki trafikanti sedaj večajo vrste brezposelnih. Begunci pripovedujejo, da v zasedenem ozemlju, tudi popolnoma češkem, ni nikjer več češkega napisa.

Tudi kopališča morajo biti. Slovaki prav pridno postavljajo komisarije. Najprej so jih posadili v redakcije časopisov, nato pa so prišli na vrsto gospodarska podjetja. »Narodni politika« poroča iz Bratislave, da je imenoval predsednik slovaške vlade dr. Tiso vladnega komisarja tudi svetovno znanemu revmatičnemu kopališču Piešťany, da bodo tudi tam zaščiteni slovaški vidiki.

Kakšni so shodi češke manjšine? Narodni politik poročajo iz zasedenega Novega Jičina, da so tamošnji češki manjšinski dovolili razen manjšinskega časopisa, tudi redne tedenske sestanke v Narodnem domu. Sestanki pa se vršijo ob vodstvu nemškega urada. V ozadju dvorane je obešeno črno platno z znakom SS in je vedno navzočih par oboroženih članov narodno soc. stranke. V dvorani vzdržujejo red ordnerji. Večinoma se referira o uradnih naredbah. Sestanki so kljub temu številno obiskovani.

Čehi nameravajo postaviti spomenik izgnanim pokrajinam na gori Říp pri Boudnich na Labi, na kateri so se nekoč po zgodovinski legendi sestali bratje Čeh, Leh in Meh na posvetovanje. Gora Říp je od treh strani obkoljena po nemškem ozemlju.

Otvoritev univerze v Bratislavi so to pot otvorili v nedeljo s slavnostnimi mašami za krščanske dijake v evangelijski in katoliški cerkvi. V evangelijski cerkvi je imel mašo msgr. dr. Osusky, v katoliški stolnici pa je pridigal kardinal Tiso, ki se je nato iz cerkve napotil v bogoslovno fakulteto, kjer ga je pozdravil in sprejel rektor.

Tudi slovaške koloniste so pregnali Madžari v zasedenem ozemlju in »Slovenska tla« bridko toži, kako so se morali ti reveži po 15 letih naporenega dela vrniti z dodeljene zemlje na žitnem otoku zopet domov v slovaške hribe trznih rok, ker so jih Madžari brezobzirno čez noč pogнали z bivših posestev ogrskih grofov. Slovaške pritožbe zopet pozabljajo, da so v isti sapi tudi oni pregnali z enakih posestev češke legionarje, ki so se borili za osvobodjenje Slovakov v svetovni vojni.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

kolikor se jim le hoče. Ponoči ko je bedela, je premišljevala o vsem tem; zdaj je bila prepričana, da tega siromašnega uradnika ne ljubi in srečna je bila, da mu še ni postala žena.

»Pol devetih — zdaj moram vstati, sicer zamudim pisarno«, je dejal Andrej.

»Kar vstani, če se ti ljubi, toda če hočeš zajtrk, si ga kar sam skuhaj. Ne bom ti več služkinja; sita sem tega do grla.«

Pa je vendar vstala in skuhala Andreju kavo, med tem se je pa on v sednji sobi oblačil.

Ko je prišel v kuhinjo, mu je že nalivala dehtečo kavo...

»Hvala ti lepa«, je dejal ves srečen. »Vidiš, da se slabšo delaš kakor si... pa vendar si mi skuhal kavo.«

Hotel jo je objeti, toda ona se mu je umaknila.

»Veš, grdo bi bilo, če bi ti je ne bila skuhal. Sicer je pa vseeno, enkrat več ali enkrat manj.«

»Kaj naj to pomeni?«

»To pomeni, da pojdem... Resno in s premislekom govorim... Nočem več s teboj živeti. Bila sem strojepiska, ko

sva se spoznala. Vdala sem se ti, ker sem te ljubila. In ker sem bila svobodna. Zdaj te pa več ne ljubim in hočem biti prosta, da si bom sama rezala svoj kruh, ki mi po vseh pravicah gre. Dokler ničesar boljšega ne najdem, bom pač spet strojepiska.«

Govorila je mirno, a odločno, to je Andrej precej spoznal. Prebledel je: ali io bo mar izubil? Šele zdaj je čutil, kako zelo jo ljubi.

»Colette, saj ni močeno, saj ne moreš biti tako brezsrčna. Vem, da me samo strahiš, je jecjal s pridruženim glasom.

»Pač, pač, prav resno mislim. Ko se boš nocoj vrnil, me ne bo več.«

»Colette, draga, ljuba Colette... Nikar!«

Pokleknil je pred njo in ji objel koleno. S solzami jo je rotal, naj mu prizanese, naj mu ne stre srca. Saj je ona edina, edina, sladka ljubica, edina svetla točka njegovega življenja, edino njegovo veselje... Saj bo zaslužil denarja, za povišanje plače bo prosil... vse bo storil, kar je v njegovi moči... samo zapusti naj ga nikar...

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

HRASTNIK

VOLILNI SESTANKI

V nedeljo, dne 20. novembra se bodo vršili volilni sestanki ob 3. uri na Pleskem v gostilni Murn in ob 5. uri v gostilni Božič v Praprotnem. Poročajo ss. Malovrh Karel, župan i. dr. Ne vtičajte se v zadeve rudarjev in njihovih zaupnikov! Pred 14. dnevi je bil pri našem rudniku odpuščen nek rudar s 14dnevno odpovednim rokom. V koliko je bil odpust upravičen ali ne, tukaj ne bomo razpravljali, hočemo le pripomniti, da so za intervencije v takih in sličnih slučajih poklicani predvsem organizacijski zaupniki in pa zaupniki II. rud. skupine, ne pa pastori. Prizadeti gospod bi si bil tudi lahko prihranil in to velja za naprej, pa tudi za nazaj, v kolikor je kdo od teh gospodov imel kdaj besedo pri rudniku. Vse to bi uredili (kar so tudi že storili) zaupniki sami z vodstvom rudnika, ker so pač zato postavljeni. — Kakšen red pa bi bil to, da bi pastori intervenirali v obratnih zadevah, obrtniki bi vodili volitve v rudarske ustanove, zaupniki pa bi govorili v cerkvah?

KRANJ

Železniška nesreča. V petek, dne 11. t. m. se je na postaji v Dupljah zgodila železniška nesreča, katere žrtev je postal 18 letni Zarnik Franc, mesarski vajenec pri g. Kuharju v Zg. Dupljah. Do nesreče je prišlo tako-le: Vlak, ki vozi proti Trzinu ob 16.17 uri, je pustil na stranskem tiru v Dupljah en vagon. Ob odhodu proti Trzinu so pozabili obrniti kretinico na glavni tir. Na povratek vlaka iz Trzina ob 18.03 uri je med drugimi potniki čakal tudi Zarnik, da bi oddal neko pošiljko. Ko je vlak privozil na postajo, je seveda zavozil na stranski tir in se z vso silo zaletel v tam stoječi vagon, ki je podrl zadaj stoječega Zarnika, tako, da je prišel še pod kolesje lokomotive, ki ga je docela razmesarila. Ker je bila na tračnici izdolina, sta vagon in lokomotiva iztirila. Pretresljivo nesrečo so opazili šele potem, ko so videli, da je lokomotiva vsa s krvjo okropljena. Strojevodja — v zadnjem hipu pa ni mogel ustaviti vlaka in je opozoril na nevarnost s sireno, kar pa je bilo že prepozno. Pokojnega Zarnika so pokopali minulo nedeljo ob veliki udeležbi vaščanov, ki so sočustvovali bolesi njegovih domačih.

JESENICE

Podpišemo tudi mi. Revija »Avto in sport« piše v svoji 11. številki na str. 214 pod poglavjem »Zakaj« tudi to-le: »Zakaj na Jesenicah ni pravilno označeno, da je cesta preko Gorij na Bled zaprta. Tako se je primerilo ponovno, da so avtomobilisti prevozili vso nad 10 km dolgo pot z Bleda do Jesenic, nato pa so se morali vračati zaradi nekaj sto metrov zaprte ceste. Enako je z nasprotno stran! To malomarnost občinske uprave moramo odločno grajati. Ali je to propaganda za tujski promet? Zanima nas, kaj pravi glede tega predstojništvo policije na Jesenicah?« Tudi mi povsem podpišemo te podatke, o katerih smo hoteli že sami poročati. Občinska uprava na Jesenicah in policijski komisariat imata besedo!

Novi jeseniški tednik »Na mejah«, ki se je pred tednom dni prelevil iz polmesečnika v tednik in je to zdaj tudi na glavic zabeležil, dočim je naračunino pustil neizpremenjeno, je ves v nekakšni ekstazi. Zmerja na to in ono stran, vse bi rad pomandral, vse pohodil. — Samo on in njegovi so vse, vse drugo je čno. Gnoj pa je seme naroda!

Sadovi brezverske vzgoje. Poročali smo posebej o tragediji Janka Vilmana, ki je ustrelil Marijo Jekovčevico. Tudi »Na mejah« poroča o tem. Položaj Janka Vilmana niti ne omenja, pravi pa ob koncu: »To so sadovi na eni strani slabe družine, na drugi strani pa brezverske vzgoje.« Vedeli smo že marsikaj o krivdah drugih, da so pa opeklino in odprte rane, tudi taka stvar pa nismo vedeli. Še manj smo vedeli, da je vinček z domačih goric sad brezverske vzgoje, saj so naši Dolenjci, Bizeljci in Štajerci vendar globoko verni in bi bili užaljeni, če bi jim kdo povedal, kar piše »Na mejah«.

Novo mestno zavetišče so pričeli zidati. Govorilo se je o tem že več let, zdaj pa je stvar vendar prišla v tek. Stalo bo na Pisarjih in upamo, da bo pravilno in moderno izpolnjevalo zadane mu naloge.

GUŠTANJ

Stanovanj pomanjkuje. Več kot polovica delavcev mora stanovati izven Guštanja. Dolga pot v tovarno pomeni krajšanje počitka, razen tega se prepoteni in izčrpani na potu domov prehladijo. Poleg tega so še pri plači oškodovani, kajti tovarna šteje naturalne dajatve, t. j. stanovanje, kos njive... kot 1 din k temeljni plači. Nujno je potrebna natančna statistika naših delovnih in stanovanjskih razmer, katera bo brez dvoma podkrepila delavske zahteve. O potrebi stanovanj so 7. t. m. intervenirali pri ravateljstvu tudi delavski zaupniki. Opozarjamo podjetje, da lahko pridobi nekaj stanovanj v personalni hiši št. 102, kjer je neizrabljeno vse vrhne nadstropje. Treba je samo, da ga podjetje popraví in preuredi v primerna stanovanja. Želimo, da tovarna sploh bolj skrbi za obnovitev, izboljšanje in zidanje delavskih hiš!

PTUJ

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« namerava prirediti plesne vaje v društvenem lokalu, Panonska ul. 5. Vabi se vse interesente, da se prijavijo v nedeljo, dne 20. novembra ob 9. do 12. ure dopoldne v istem lokalu. — Ako se bo prijavilo zadostno število plesalk in plesalcev, se bodo redne vaje pričele drugo nedeljo, dne 27. novembra ob 15. uri.

Volilni shodi

za okraj Maribor desni breg:

se bodo vršili:
v petek, dne 18. novembra s pričetkom ob 18. uri v dvorani gostilne Grmek v Studencih;
v soboto, dne 19. novembra s pričetkom ob 19. uri v prostorih gostilne Kren na Pobrežju;
v nedeljo, dne 20. novembra s pričetkom ob pol 10. uri dopoldne v gostilni Magdič v Rušah;
v nedeljo, dne 20. novembra s pričetkom ob 15. uri v gostilni Urbanc Maksa v Sv. Lovrencu na Pohorju;
v torek, dne 22. novembra s pričetkom ob 19. uri v gostilni Felič na Teznu pri Mariboru.
Govorili bodo ss. Petejan, Magdič, dr. Reisman itd.

Okraj Maribor levi breg:

V nedeljo, dne 20. novembra s pričetkom ob pol 9. uri dopoldne v gostilni

Dopler v Selnici ob Dravi:

v nedeljo, dne 20. novembra s pričetkom ob pol 14. uri v gostilni Šef na Sladkem vrhu;
v torek, dne 22. novembra s pričetkom ob 19. uri v gostilni »Beli zajec« v Mariboru, Meljska cesta;
v sredo, dne 23. novembra s pričetkom ob 19. uri v Gambrinovi dvorani v Mariboru;
v četrtek, dne 24. novembra s pričetkom ob 19. uri v gostilni »Balkan« v Mariboru, Linhartova ulica;
Okraj Dravograd:
Vuhred, v soboto, dne 19. novembra ob 8. uri zvečer v gostilni Cizelj;
Ribnica na Pohorju, v nedeljo, dne 20. novembra ob pol 9. uri dop. v gostilni Puhr.

Na shodih bo poročal kandidat na listi dr. VI. Mačka za okraj Dravograd s. Erzen Viktor.

LJUBLJANA

Umrl je po daljšem bolehanju v pokojni železničar Stefan Eržen. Pokojnik je bil med železničarji znana osebnost in vsled svoje kolegialnosti zelo priljubljen. Več let je bil tudi v službi pri Strojnih tovarnah in livarnah.

MARIBOR

Tekstilna tvornica Doctor in drug ni menjala lastnika. V zadnji številki smo poročali, da je tovarnar g. Hutter kupil tekstilno tvornico Doctor in drug. To vest smo objavili na podlagi govoric, ki so se vztrajno širile po našem mestu. Tvrdka Hutter, kakor tudi tvrdka Doctor in drug pa nas obveščata, da so te govorice brez vsake podlage in ni o kupoprodaji tovarne Doctor in drug nobenega govora.

Tribuna na sokolskem telovadišču zgorela. V pondeljek, dne 14. t. m. je okrog 9. ure zvečer pričela goriti tribuna na letnem sokolskem telovadišču v bivšem »Ljudskem vrtu«. Mariborska in studenška požarna bramba, ki sta kmalu prihiteli na lice mesta, sta požar omejili, tribune pa ni bilo več mogoče rešiti. Prav tako je zgorela tudi lesena shramba, ki je stala poleg tribune. Po polnoči je bila vnovič pozvana požarna bramba na pogorišče, ker je ponovno začelo goriti tramovje. Kako je nastal požar, še ni ugotovljeno, domneva pa se, da je bil podtaknjen. Materialna škoda je precej velika, je pa deloma krita z zavarovalnino.

Otvoritev mariborskega muzeja v novih prostorih mariborskega gradu, bo šele v drugi polovici meseca decembra.

Zborovanje stanovanjskih najemnikov, ki se je vršilo minulo nedeljo v Gambrinovi dvorani, je bilo slabo obiskano. Na zborovanju so razpravljali o ukrepih, ki bi jih bilo treba podvzeti, da bi se odpravilo pomanjkanje stanovanj in zaščitilo najemnike pred pretiranimi najemnini.

Mariborsko gledališče. Sreda: zaprto. Četrtek ob 20. uri: »Prevara« red B. Petek: zaprto. Sobota ob 20. uri: »Boccacio« red C. Prva ponovitev Standekarjeve »Prevere« bo v četrtek za red B.

Delodajalec je dolžan dati nameščencu dopust, tudi če nameščenec dopust ne zahteva

Do sedaj je veljalo naziranje, da ima sicer nameščenec pravico zahtevati tudi za nazaj od delodajalca odškodnino, zato ker ni imel dopusta, vendar samo, ako je nameščenec vsako leto zahteval dopust. Ako ga pa ni zahteval, se je smatralo, da se je svojimi pravici do dopusta odrekel. Enakega mnenja so bila tudi sodišča. Sedaj pa je Stal sedmorice izdal važno odločbo, s katero je izrekel, da ni smatrati, da bi se nameščenec odrekel dopustu odnosno odškodnini zanj zanj že s tem, da dopusta ni izrecno zahteval. Svoje pravice izgubi nameščenec šele v slučaju, ako ne nastopi dopusta, ki mu ga delodajalec nudi.

Iz razlogov Stola sedmorice:

»Pravilno je mnenje prizivnega sodišča, da je treba dopust izkoristiti v teku leta in da po preteku dotičnega leta službojemalec nima pravice prenesti dopusta na prihodnje leto, niti zahtevati kakršnekoli odškodnine radi neizrabljenega dopusta, vendar le v slučaju, da mu je službodajalec dopust tudi dal, kar se pa v predmetnem primeru ni zgodilo.

Tožence ni trdil, da je tožnici dal dopust in da ga tožnica ni izrabila. Prizivno sodišče misli namreč, da je tožnica izgubila pravico do dopusta in tudi pravico na povračilo škode, ker ni imela dopusta, zato ker dopusta ni zahtevala. To naziranje pa je pogrešno, ker zakon (§ 329 odstavek 1 obrt. zak.) ne zahteva od službojemalca, da bi moral posebej zahtevati dopust, ampak mu je treba dopust dati tudi brez njegove zahteve. Šele, če bi službodajalec tudi dal službojemniku dopust, pa ga ta v dotičnem letu ne bi izkoristil, bi izgubil pravico zahtevati dopust odnosno odškodnino zanj. Če bi pa smatrali, da se službojemalec odpove dopustu že s tem, da ga ne zahteva, bi dopustili, da se z dogovorom molče

omejijo pravice, ki pripadajo službojemalcu po šu 329, t. 1—3 obrt. zak., če tudi po šu 338 obrt. zak. teh službojemnikovih pravic ni mogoče omejiti, ali razveljaviti niti z izrecno službeno pogodbo, še manj pa molče.

(Tako se glasi razsodba Stola sedmorice od 27. junija 1938 Rv. 510-38).

MALO ZA SMEH

Gentlemana

Prvi mož plešat: Vi ste tepec, gospod.
Drugi mož: Mislim, da je bolje biti bedast nego plešat, ker se to vsaj ne vidi na prvi pogled.

Praktičen snubač

Ona: Moj oče si je pridobil vse svoje premoženje že v mladih letih. Ali vas zanima kako?

On: To me ne zanima, pač pa bi rad vedel, če ga še ima.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ« MARIBOR

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.—. Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na: »Ogenj«, Maribor, Koroščeva ulica 8

CELJE

Na državni kandidati listi g. dr. Vladimira Mačka kandidira v celjskem okraju g. Ivan Prekoršek, dosedanji narodni poslanec, kot njegov namestnik pa s. Jakob Jeram, cinkarniški delavec v Celju. Sresko sodišče v Celju je to opozicijsko kandidatno listo za celjski okraj v petek potrdilo.

ZAGORJE OB SAVI

Naraščanje števila brezposelnih

Čeprav se pri rudniku polno obratuje in je bilo precej delavcev na novo sprejetih, jih je še vedno mnogo, ki niso prišli do svoje redne zaposlitve. Sedaj pa se je ustavilo delo na cesti Slačnik-Trbovlje, nadalje delo na cesti v Kotredežu. K temu pridejo še odpusti apneničarjev iz obrata apnenic TPD. Na tem obratu so imeli lausko leto vsi delavci zaposlitev brez zimo. Letos je na nastopila taka kriza, odjemu apna, kot še nikoli, odkar se obratuje. Dosedaj je bilo odpuščenih že 43 delavcev in nadaljnje redukcije so predvidevane. Za te ljudi bo vsekakor treba najti zaposlitev ali pa sredstva za preživljanje. K temu vprašanju se še povrnemo.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Dramatični odsek naše »Vzajemnosti« vpripori v soboto, dne 19. novembra t. l. ob 7. uri zvečer v šolski dvorani na Senovem F. S. Finžgarjevo dramo v 3. dejanjih »Razvalina življenja«. Vsi v ljudo vabljeni!

MEŽICA

Ponesrečil se je pri popravilu neke hiše s. Praper Franc. Nanj so se prevrnile lesene stopnice s tako silo, da mu je zlomilo nogo. Zdravi se v črnski bolnici. Želimo mu, da bi skoro okreval.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Proslava 20letnice obstoja Jugoslavije bodo organizirala domača društva. Inicijativo je prevzela gasilska četa. Na posvet o prireditvi proslave je bilo povabljen tudi socialistično delavstvo, ki se je povabilu odzvalo. Proslava se bo vršila v duhu, ki je prevečal naše ljudstvo pred 20. leti, ko je iz vsega srca pozdravilo narodno osvoboditev. Delavstvo bo ob priliki te proslave povdarilo, da je bilo, je in bo za svobodno, demokratično državo, v kateri naj ima neokrnjene politične in socialne pravice. Uvod v proslavo tvori baklada na predvečer praznika zedinjenja, t. j. dne 30. novembra. Delavstvo bo korakalo v sprejodu s s. Pernauslom na čelu.

STUDENCI PRI MARIBORU

LJUDSKA UNIVERZA

Pretekli četrtek je predaval g. prof. Šedivý o CSR. S 150 skioptičnimi slikami je prikazal vse izgube CSR ter tudi vse one važne ustanove kulturnega življenja Čehov, Slovkov in Rusinov, ki so ostale neokrnjene. V trdnem zaupanju, da narod kljub vsej nesreči ne bo propadel, je zaključil svoja zanimiva in časovno aktualna izvajanja. Predavanje je bilo izredno dobro obiskano. Nad 200 poslušalcev je 2 uri sledilo prijetnemu kramljanju profesorja. Izvrstno so se obnesle tudi »ustmene novine« gg. Lintnerja, Kontlerja in Vranca. — Prihodnji četrtek ob 19. uri predava g. dr. Gabrovšek o »Položaju delovnega ljudstva v Nemčiji«. — Vstopnine ni. — Tedenske slike in šaljivi žurnal. Prijatelji vabljeni!

Književnost

Tone Seliskar: »Rudi«, mladinska povest, 2. izdaja. Založila knjižna založba tiskarne Merkur d. d. v Ljubljani. — Ta privlačna mladinska povest, ki je ob izdajanju prve naklade doživela toliko pozornosti in veselja pri štajoči mladini je te dni izšla v drugi popravljeni izdaji. »Rudi« je napeta, vseskozi realna in sodobna mladinska povest, ki obravnava življenje rudarskega mladostnika doma in na tujem tako zanimivo in tako pristrčno, da je še danes najpriljubljenejša knjiga doraščajočih mladine. Dogodki, ki se vrste s filmsko naglico od poglavja do poglavja se z živo, prepričljivo besedo razvijajo na potovanju do morja, v kurilnici velikega parnika na Oceanu, med newyorškimi apaši, na ameriških farmah, v rudnikih in končno v veliki tovarni za avtomobile, kjer se življenje tega mladeniča, bogato postavi na lastne noge, potem, ko se strne z življenjem njegovega očeta, materjo in sestro. Vsi dogodki pa so globoko zajeti z veliko vero v uspeh ter prepleteni z nepozabno ljubeznijo do matere, s herojskim tovarništvom do sočloveka in s požrtvovalnostjo. — Blizajo se prazniki obdarovanja. Vse starše in ljubitelje mladine opozarjamo na to izredno mladinsko povest, ki jo je s slikami opremil Nande Vidmar. Dobite jo v vseh knjigarlah ali pa jo naročite pri knjižni založbi tiskarne Merkur d. d. v Ljubljani. Broširana velja din 15. vezana pa din 20.

Čehi in Slovenci. Mesečna revija »Ljubljanski zvon« pripravila kot zaključno letošnje številko českoslovaško izdajo, kateri bodo prispevali glasom poročila dnevnika »Narodni osvobodenci« poleg slovenskega pisatelja dr. Otona Berkopca v Pragi tudi češki pisatelj Karel Novy, pesnika Josip Hora in Seifert, a Mile Klopčič prevaja še tudi druge pesnike. Podobno českoslovaško izdajo je imela že pred meseci hrvaška revija »Književnost« in sarajevski »Pregled«. — Pisatelj dr. Oton Berkopce pa je pravkar izdal v Pragi temeljito študijo o spisih jugoslovanskih pisateljev o T. G. Masaryku.

Nemčija zahteva kolonije

Obnova mednarodne napetosti

Nemčija je v gospodarskih težkočah. To je razumljivo, ker ima razvito industrijo, surovin in trga ji pa primanjkuje. Kanceler Hitler je to že sam povedal. S svojimi izjavami, ki so najbrže oficiozne, pa te nemške zahteve poudarja italijanski list »Relazioni Internazionali«, češ, da Nemčija zahteva samo, da se ji vrnejo kolonije, ki so ji pripadle. V Godesbergu je Hitler rekel Chamberlainu, da zaradi kolonij ni potrebna vojna in tudi v Monakovem sta Chamberlain in Hitler podpisala izjavo, da sta za pogajana rajši nego za vojno. Če pa se pogajanje še preden so se pričela, smatrajo za neuspešna, je skoraj verjetno, da se doba, načeta v Monakovem lahko prevrže v novo fa-

zo mednarodne napetosti.

Na francoski in angleški strani ni volje za sporazum. Če demokracije žele mir, tedaj se morajo odreči vsakemu zavlačevanju, vsakršnim očitkom in pretvezam, sicer izgine zavedno evropsko ravnotežje, ki jim je tako pri srcu.

Ker sedaj stopi v veljavo italijansko-angleški sporazum, je treba iskreno pričeti z razčiščenjem terena glede vseh vprašanj.

Anglija, kakor vemo, se obotavlja rešiti kolonialno vprašanje. Zato je težko ugibati, kakšne posledice bo imela dosedanja Chamberlainova intervencija v srednji Evropi.

* * *

Delavčevo pismo s sladkega vrha

Odgovarja »Slovenca« in »Slovenskemu domu« iz obmejne tovarne

Slovenski delavec, zaposlen v tovarni lepence na Sladkem vrhu ob Muri, nam je poslal imenom njegovih številnih sodrugov in sodruge obširnejši dopis glede na napad »Slovenca« in »Slovenskega doma«, v katerem sta ta lista popolnoma neresnično opisovala razmere v tej tovarni. Iz pisma posnemamo med drugim:

Dopisnik »Slovenca« in »Slovenskega doma« se je v svojem strupenem in žolčnem opisovanju razmer v naši tovarni tolikokrat zlagal, kolikor besed je napisal. Pri tem pa je vedoma zamolčal glavni greh svojih gospodarjev. Če bi bilo res kaj za grajati v tej tovarni, so krivi tega edino gospodje okrog »Slovenca«. Saj je že več kot 10 let tega, ko so ravno ti gospodje dali nič manj kot 65 milijonov din denarja slovenskih kmetov lastniku te tovarne in torej že ravno najmanj toliko let odločajo v tej tovarni. Vsaj mi delavci smo nenejda, da je edino to možno. Kajti, če bom dal komu nič manj kot 65 milijonov din posojila, je najmanj, kar si bom izgovoril, gospodarstvo nad podjetjem.

Kako ti gospodje zagovarjajo pred svojo vestjo in pred slovenskim narodom, da dajo 65 milijonov din od slovenskih kmetov zaupanega denarja v podjetje, ki je po njihovih trditvah še danes nemško, po njihovem baje židovsko-madžarsko, v katerem se odloča vse v nemščini in v katerem so sami nemški napisi?

Na to vprašanje naj gospodje brez izmikanja jasno in točno odgovorijo.

Res je le, da imajo tudi resnično vsa ta leta popolno oblast nad podjetjem ravno gospodje, ki so vsi pristaši in naročniki »Slovenca«.

(Pri sodišču v Mariboru so res vpisani kot poslovodje »Sladkogorske tovarne lepence« sledeči gospodje: dr. Basaj Jože, ravnatelj Zadrugne gospodarske banke, dr. Slokar Ivan, ravnatelj Zadrugne gospodarske banke (znani predsednik Rotary kluba), Erce Franc, podravatelj Zadrugne gospodarske banke, vsi iz Ljubljane in Lekan Jože, vodja Zadrugne gospodarske banke v Mariboru. Op. ur.).

Kako so torej ti gospodje vršili svoje nadzorne in narodne dolžnosti, če je v tej obmejni

tovarni tik ob Muri, od koder gledajo delavci in uradniki nemško zemljo, vse nemško? V resnici pa je vse zlagano v nemšču.

Ni namreč res, da bi bili tam nemški napisi in nemško uradovanje. Posebno pa so neosnovani očitki našemu ravnatelju g. Emilu Haydu, ki vodi podjetje že od leta 1921. naprej in lahko trdim, da je ta ravnatelj res častna izjema med ravnatelji napram delavstvu. Naše delavstvo je brez izjeme polno priznanja temu ravnatelju, ki je kazal vsikdar razumevanje za delavske potrebe in nismo pri nobeni intervenciji šli od njega praznih rok. Vsaj delne uspehe smo imeli vedno za naše upravičene potrebe. Kadarkoli so se vršila pogajanja z njim, je kazal spoštovanje do delovnega ljudstva in so se ta pogajanja vršila vedno v slovenščini in hrvaščini, katere je g. ravnatelj sposoben. Gospod ravnatelj Haydu ni nikdar nobenega delavca preganjal, ni trpel krivice in je podpiral zlasti tudi narodno in kulturno stremljenje domačinov, tudi iz lastnega žepa. Marsikje bi bili delavci srečni, če bi imeli tako pravične in socialno čuteče ravnatelje, kot je g. Haydu, katerega je slučajno rodila židovska mati.

Ne razumemo, kako bi moglo biti pri nas vse tako nemško, ko pa ima Zadr. gosp. banka vendar kar dva svoja uradnika, g. Slivnika in Kovačiča, ki noč in dan nadzorujeta vso poslovanje tovarne.

V tovarni tudi ni nobenih komunistov in še nikdar ni bil iz te tovarne nihče niti v preiskavi radi komunizma in se kaj takega tudi nikomur ni še očitalo, kaj šele dokazalo. Takšne denunciacije delavstvo z ogorčenjem zavrača. Če pa delavci kljub pritiskanju nočejo med zelene, pa menda vendar ni kriv ravnatelj, ampak pamet naših delavcev, ki pač mislijo s svojo glavo. Sicer pa je bil ravno »Slovenec« tisti, ki je že pred par leti pisal, da so vsi delavci zapustili marksiste in prestopili v katoliško organizacijo. Kako to, da so sedaj naenkrat zopet vsi marksisti? Menda bi bilo hvaležnejše, če bi se »Slovenec« zanimal za tiste »tovarnarje, kjer je res vse nemško, do vodilnih uradnikov in kjer se stalno preganja zavajnice in strokovne organizacije. V samem Mariboru bo imel dela dovolj, nas pa naj pusti pri miru.

V Angliji bodo volitve

V angleških političnih krogih govore o razpisu parlamentarnih volitev. Chamberlain sam misli, da je s svojo intervencijo za mir v Evropi napravil močno gesto, zakaj, kdo naj bi bil za vojno in ne za mir. V tem prepričanju, meni Chamberlain, žive sedaj Angleži, kar bi bil najugodnejši trenutek za volitve. Vsako odlašanje volitev pa bi utegnulo pomeniti zburjenje zavesti angleške javnosti, ki že sedaj dvomi v realne uspehe dosedanjih akcij.

Konservativci, ki že najemajo po večjih mestih svoje volilne pisarne in lokale, so prepričani, da bo geslo »delo za mir« premotilo Angleže, da bodo glasovali zanje v enakem številu kakor pri zadnjih volitvah.

Za konservativce so volitve nujne tudi zaradi tega, ker hoče Nemčija ob novem letu imeti kolonije. Chamberlainov načrt je bil, da s srednjeevropskim koncesijami pripravi pot direktoriju štirih velesil. Kakor pa razvoj kaže, bo ta načrt onemogočila nemška zahteva po kolonijah. Brez kolonij, ki jih Francija in Anglija nočeta vrniti Nemčiji, tudi ni misliti na direktorij štirih velesil. Zakaj, že danes pišejo italijanski in nemški listi, da se naj za srednjo in jugovzhodno Evropo ne brigajo zahod-

ne velesile, ker te države spadajo v dročje Rima in Berlina.

Iz teh dejstev je razvidno, da prihajamo v še hujšo napetost mednarodnega položaja, ki bo šele pokazala, kako nespretno je Anglija v zadnjih dogodkih posredovala.

Chamberlain je rekel prišedši v London: mir sem ohranil. Razvoj pa dokazuje, da iz rešitve miru nastaja še večja zagata mednarodne politike.

V Angliji je največja opozicijska stranka delavska stranka. Delo stranke v volilnem gibanju bo težko, češ, Chamberlain nas je obvaroval pred vojno, dokler se ne pokažejo pravi rezultati angleške polovične politike. Položaj delavske stranke bi bil ugodnejši kasneje.

Toda konservativcem pa tudi bajka o miru ne bo koristila. Kakor vemo, je delavska stranka, so drugi politiki in listi prav odkrito obsodili Chamberlainov politiko, tako, da javnost ni neinformirana. To dejstvo je v volilnem gibanju važno, važen je pa tudi pojav, da je v volilni periodi delavska stranka v mnogih dopolnilnih volitvah zmagała. Avspicije, da bo delavska stranka in drugi opozicionalci v bodočih volitvah izrekla večjo ali manjšo nezaupnico, so neizbežne.

Češka muzika v Angliji

Ali pride »Smetana« v Jugoslavijo?

Silajni uspehi Češke filharmonije

Že pred prevratom češkoslovaških mej je bila češka filharmonija iz Prage vabljena iz Londona, da priredi celo vrsto filharmoničnih koncertov po Angliji, ki pa se vsled znanih dogodkov potem niso mogli vršiti. Prireditelji pa so nedavno pisali v Prago, da jih ravno sedaj s tem večjo simpatijo vabijo ponovno in se je pretekli teden pripeljala Češka filharmonija v London, kjer je bila prav srčno sprejeta in priredila sedaj od mesta do mesta sijajno uspele koncerte. Angleški kritiki ne morejo dovolj prehlvaliti visoke umetniške vrednosti čeških godbenikov in pravijo, da je Češka filharmonija na čelu evropske godbe. Tako mogočno učinkujočega orkestra še baje sploh niso slišali. Filharmonija bo priredila 20 takšnih velikih koncertov. Takoj za filharmonijo pa je prišel v London tudi znani »Prški kvartet«, ki prireja tam komorne koncerte s prav enakim prodornim uspehom. Čehi na ta način s svojo visoko kulturo nadaljujejo v širnem svetu propagando za svoj narod.

Ob tej priliki bi opozorili, da je nameraval priti v jeseni znani praški pevski zbor »Smetana« na koncertno turnejo po Jugoslaviji, ki pa je bila potem z ozirom na mobilizacijo preklicana. Bilo bi pričakovati, da bi naša pevsko društva in J-C liga, ki so tolikokrat uživala nepopisno gostoljubje v češkoslovaški,

pokazale bratskemu narodu vsaj toliko pozornosti in zvestobe, kot Angleži in da bi tudi takoj ponovno povabili češki zbor »Smetana«, da izvede nameravano koncertno turnejo in da jim ob tej priliki pokažemo vso tisto veliko ljubezen, ki dejansko preveva vsakega Jugoslovana baš danes za trpljenje češkega naroda.

22.000 vagonov premoga dobavljajo dnevno Nemci iz zasadenih rudnikov v Češkoslovaški republiki, ki je dala tudi tožadno potrebne vagone na razpolago.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Donis! Anos, Maribor. Orožnova 6.

Dipl. optik

E. PETELN

Maribor, Grajski trg 7

Dobavitelj Bolniškega fonda jugoslovanskih držav. železnic. Strokovnjaška postrežba, najboljše kvaliteta.

Delavski pravni svetovalec

Mezda po § 219. obrtnega zakona in hranarina (Dol)

Vprašanje: Zaposlen sem bil pri občinskih delih in sem se sedaj pri delu ponesrečil. Ali imam pravico do mezde za teden dni po § 219 obrtnega zakona in do hranarine, če tudi me občina ni pravočasno prijavila pri zavarovanju OUZD?

Odgovor: Tudi kot občinski delavec imate pravico do mezde po § 219 obrtnega zakona. Če Vas pa ni občina pravilno prijavila, javite zadevo okrožnemu uradu, ki bo izvedel zavarovanje tudi za nazaj in Vam naknadno izplačal hranarino, tako kot bi jo dobili, če bi bili že od vsega začetka pravilno prijavljeni.

Tožba proti zdravniku OUZD (Borovnica)

Vprašanje: Ker sem zbolel, da nisem mogel sam k zdravniku okrožnega urada, je šla po zdravniku moja mati, zdravnik jo je pa nahrulil, in mene zmerjal, da so to slišali tudi drugi ljudje. Prijavil me je tudi za en dan pozneje okrožnemu uradu, kot sem v resnici zbolel. Ali lahko tožim zdravnika radi napačne prijave in radi žaljenja časti?

Odgovor: Če zdravnik ni javil okrožnemu uradu pravih datumov, je najbolje, da se obrnete na okrožni urad, mu stvar pojasnite ter navedete priče, nakar bo okrožni urad stvar raziskal ter Vam popravil krivico, če se Vam je res pripetila. Radi žalitev pa lahko proti zdravniku vložite tožbo pri sodišču v treh mesecih, odkar ste izvedeli za žalitev.

Pravice neporočene žene do dajatev OUZD (Maribor)

Vprašanje: Ali ima žena, s katero živim skupaj, pač pa z njo nisem poročen, pravico do zdravniške pomoči in hranarine od OUZD za slučaj bolezni?

Odgovor: Po določbah zakona o zavarovanju delavcev imajo poleg članov pravico do podpore v primeru bolezni tudi njih rodbinski člani, ki nimajo lastnih dohodkov in žive z zavarovancem v skupnem gospodinjstvu. Za rodbinskega člana pa je šteti tudi neporočena zavarovanka druga. Žena, s katero živite, bo zato mogla dobiti hranarino in zdravniško pomoč, ako nima svojih dohodkov, ampak ste jo vzdrževali Vi.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljše nakup.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. I. I. I.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18 in Turbarjeva ulica, se priporoča cen. občinstvu za izdelavo oblač za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra izdelava. Bogata izbira modne blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravila dobro in po kulturnih cenah znana trdka. **JUSTIN GUSTINČIČ**, mehanična delavnica, **MARIBOR**, Tattenbachova ulica 14. Shramba koles čez zimo.

Zadnje vesti

Francoske strokovne organizacije proti Daladleru

V Parizu je bil dne 15. t. m. zaključen velik posvet vseh francoskih svobodnih strokovnih organizacij, na katerem so razmotrivali o predlogih vlade za ozdravljenje francoskega gospodarstva in 32tih dekretih, ki jih je objavil finančni minister Reynaud. Strokovne organizacije odklanjajo soglasno ukrepe vlade in izjavljajo, da objavljeni dekreti pomenjajo popolno ukinitve socialopolitičnih pridobitev francoskega delavstva, ki mu jih je dala Blumova vlada. To stališče francoskega delavstva bo merodajno tudi za zadržanje socialističnih poslancev v parlamentu.

Roosevelt o pogromih proti židom

Roosevelt je dne 15. t. m. sprejel novinarje, katerim je povedal svoje mnenje in mnenje ameriške vlade o pogromih proti židom v Nemčiji. Omenil je odpoklic ameriškega poslanika iz Berlina in najavil, da bo vlada takoj po prihodu poslanika v Washington sklepala o vsem, kar se ji zdi potrebno v zvezi z židovskim vprašanjem v Nemčiji.

Med drugim je Roosevelt tudi naglasil, da spričo dogodkov v svetovni politiki Zedinjene države morajo misliti na nadaljevanje oboroževanja in pred vsem zgraditi močno letalsko obrambo.

Ustreljenega tajnika nemškega poslaništva v. Ratha so včeraj s posebnim vlakom odpeljali v Nemčijo.

Holandska vlada za žide. Holandska vlada je sklenila zgraditi dve taborišči za židovske begunce iz Nemčije, ki so se v velikem številu pojavili na Holandskem ozemlju.

Novi predsednik Češkoslovaške, ki bo izbran 24. t. m., bo dr. Chvalkovsky, Slovak dr. Krno bo imenovan ministrom za zunanje zadeve, general Sirovy bo pa imenovan maršalom. Izdana bo nova začasna ustava, na podlagi katere bo novi predsednik razpustil parlament, razpisal volitve za novi parlament, ki bo potem izdelal definitivno ustavo. Slovaška bo dobila najširšo samostojnost, ki se more zamisliti: poleg lastne zakonodajne uprave bo imela tudi lastno armado s slovaškim poveljevanjem in lastne carine. Desničarski krogi se na češkem vedno bolj uveljavljajo: glavno besedo ima agrarna stranka, a tudi fašisti bivšega generala Gajde, ki bo najbrže rehabilitiran, se že pojavljajo v javnosti. Vsi ti krogi si prizadevajo, da bi se razpustile vse bivše stranke in ustanovila samo ena vsedržavna stranka, kako so to storili tudi Slovaki in Podkarpatski Ukrajinci. Socialni demokrati in del narodnih socialistov pa želi ohraniti vsaj eno opozicijsko stranko.

Hipnoza

»Zdaj ga bom uspal in potlej bo izgubil spomin.«

»Za pet ran božjih nikar! Pred desetimi minutami sem mu posodil tisočak.«

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.